

Kayseri'nin simgelerinden:

TARİHİ KAYSERİ SAAT KULESİ

Yusuf Özmerdivenli

Kayseri Lisesi Emekli Müdür Yardımcısı

ve Fizik Öğretmeni

İlk çağlarda zaman güneş ve kum, sonra su ve mekanik aletlerle ölçülmüştür. Mekanik saatin keşfi ve geliştirilmesiyle, Batıdan (Avrupa'dan) Anadolu ya gelmiş ve II. Abdülhamit'in fermanıyla tüm Anadolu'ya yayılmıştır.

Şehir ve kasabaları süsleyen birer anıt ve birer sembol olan bu kuleler, kentin en yüksek tepesine, ya da her yeden görülebilen meydanlara dikilirdi. Zamanın mimari özelliklerini en iyi şekilde yansıtan eserlerdi.

Saat Kulelerinin, zamanı göstermesi yanında, yangın ve gözetleme gibi fonksiyonları da vardır. En önemli fonksiyonu ise, din ve devlet işlerinin ayrılmasına, remi kuruluşların Ezani saat yerine, Batı'da olduğu gibi güneş saatiyle çalışma düzenine girmesine neden olmuştur.

Kayseri Saat Kulesi şehrin merkezinde Cumhuriyet meydanında yer alır. Kule ve bitişindeki muvakkithane (Güneşe bakılarak zaman ayarlama odası) 1322/M 1906 yılında, Kayseri Mutasarrıfı Haydar Bey zamanında yaptırılmıştır. Saat Kulesi'nin mimarı bilinmemektedir.

. 13 Ekim 1924 tarihinde Atatürk Kayseri'ye ikinci kez gelişinde Eşi Latife Hanım ile birlikte Muvakkithanede oturmuş halkın şikayetlerini dinlemiştir.

Sivas'da Mustafa Kemal'le görüşen Kayseri Delegeleri, Kayseri'de Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Şubesini kurarlar. Müftü Ahmet Remzi Efendi Başkanlığında çalışan Cemiyet toplantılarını muvakkithanede yapar.

Mustafa Kemal Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Heyet Başkanı olarak, Kayseri'yi ilk ziyaretinde, Temsil Heyeti ile birlikte, Kayseri Şubesini saat kulesi yanındaki toplantı odasında ziyaret eder. Daha sonra, Heyet ve Şube Yönetim Kurulu birlikte, İhtiyat ve Zabitan Cemiyetini ziyaret eder ve bina önünde hatıra fotoğrafı çektirirler.

Temsil Heyeti, 21 Aralık 1919 da Kayseri'den ayrılırken Saat Kulesinin yanında bir uğurlama töreni yapılır. Mustafa Kemal ünlü Beyannamesini Kayseri Halkına burada verir.

Atatürk Kayseri'ye üçüncü gelişinde Saat Kulesi'nin yanındaki çınarın dibinde, halka yeni harfleri öğretirken fotoğrafı çekilir.

Görülüyor ki, Milli Mücadele ve Cumhuriyet dönemindeki Kayseri ziyaretlerinde, Kule ve çevresi Atatürk'ün uğrak yeridir.

Her yıl 19 Aralık'ta Atatürk'ün Kayseri'ye ilk gelişi çeşitli etkinliklerle kutlanır.

Kaidesi Ağırnas'tan saati Almanya'dan

Kare prizma, şeklinde yaklaşık 10 metre yüksekliğindeki kule, enine silmelerle üç kata bölünmüştür. Köşelerinde katları boydan boya kateden dikdörtgen silmeler vardır. En üst katta, dört yönde saat kadransları bulunur.Üzeri sivri piramidal külâhla örtülüdür.Külâhın üzeri dikdörtgen şeklinde açıktır. Üzeri sonradan çinko ile kaplanan piramidal külâha sahiptir.. Kuleye doğuya açılan yuvarlak kemerli kapıdan girilir. İç yüzü silindir şeklinde olup, ortası minare gibi bir çekirdek etrafında dolanan merdivenle üst kata çıkılır. Ağırlıkla çalışan saati vardır. Şimdi çalmayan saatin çanı, eskiden birinci çeyrekte bir, ikinci çeyrekte (yarım saatte) iki, üçüncü çeyrekte üç ve saat başında dört defa ve bundan sonra da saat kaç ise o kadar vururdu. Saati haftada bir kurulurdu. Saat Kulesinin üzerinde dört tarafta yönleri gösteren dört çubuk bulunmakta, bunun ortasında da rüzgarın yönünü gösteren bir ok işareti bulunmaktadır.

Kayseri Cumhuriyet meydanında 118 yıldır tıkır tıkır çalışan saat kulesinin taşları Ağırnaslı taş ustalar, yapısı ise Tavlusunlu Salih Usta tarafından yapılmış. Tarihi saat kulesi, Kayseri Kalesi, Bürüngüz cami ve Hunat Hatun Külliyesi ile birlikte şehrin sembolü haline gelmiştir.

Saat kulesindeki makinanın bakımını 33 yıldır sürdüren Kayseri Esnaf ve Sanatkarlar Birliği (KESOB) ve Kayseri Saatçiler Odası Başkanı Mustafa Alan, Sultan Abdülhamit'in emriyle Kayseri'ye de yaptırılan kulenin yıllardır durmaksızın çalıştığını söyledi. 2. Abdülhamit'in insanların zaman öğrenebilmesi için Osmanlı topraklarındaki önemli merkezlere saat kuleleri yaptırdığına dikkati çeken Mustafa Alan bu merkezlerden birinin Kayseri olduğunu söyledi. Eskiden kolda, yada cepte saat olmadığını ifade eden Alan “Saat Kulesi'nin makinası Almanya'nın Leipzig kentinde yapıldı. Kurmalı, şakülle ağırlık sistemiyle çalışıyor. İçinde bir tane makine var ama kulenin 4 bir tarafındaki kadranda zamanı gösteriyor” dedi.

Kayseri Büyükşehir Belediyesi'nin envanterinde bulunan saat kulesinin bakımını periyodik olarak haftada bir düzenli olarak yaptıklarını belirten Mustafa Alan kurmalı saatin haftada bir kurulması gerektiğini söyledi. Alan kulenin bakımı için Büyükşehir

Belediyesi'nin Saatçiler Odasına belirli bir ücret ödediğini ve kendilerinin de bakımını yaptığını kaydetti.

Kentin Simgelerinden biri olan Cumhuriyet meydanındaki saat kulesi 118 yıldır zamanı hatırlattığı Kayserililerin, aynı zamanda buluşma noktasıdır. Diğer eserler gibi tarihi saat kulesi de zaman zaman restorasyonlar geçirmiştir:

Kayseri Valisi Nihat Canpolat yazılı bir açıklama yaparak şu bilgileri verdi: İlimizin simgelerinden, 1906 yılında yapılmış olan daha sonraları Anadolu ve Rumeli Müdafaa-yı Hukuk Cemiyeti Kayseri Şubesi olarak kullanılan ve yaklaşık 100 yıllık tarihe sahip olan kulemizin kapı, pencere, çatı ve elektrik aksamı çok yıpranmış olduğu ve bu yıpranma neticesinde tarihi yapısına yakışmayacak bir görüntü arz etmeye başladığından dolayı, Kayserili Çevre Koruma Kurulu Yönetim Kurulu Başkanlığı olarak restorasyona başlamış bulunmaktayız.

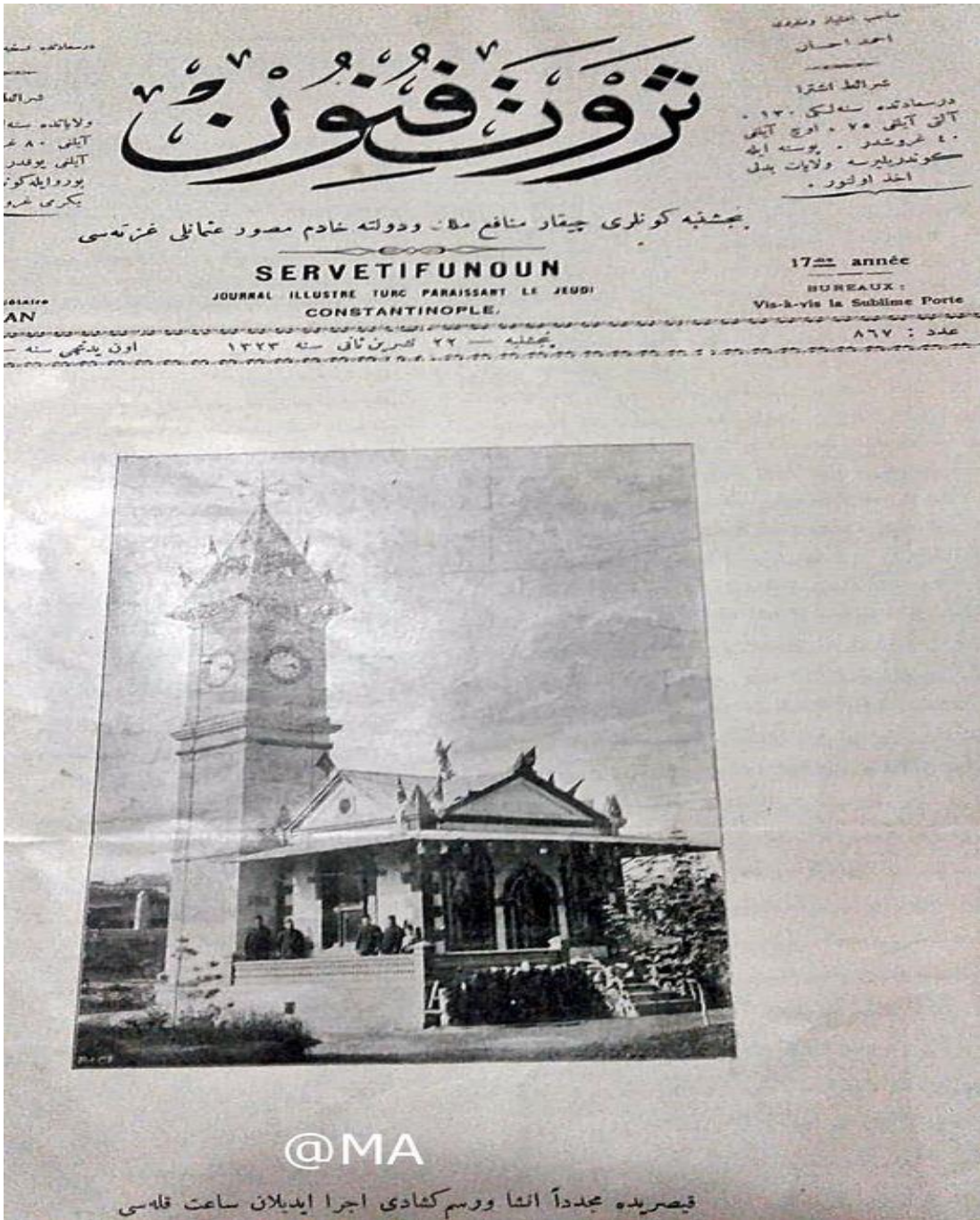
Kayseri Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma kurulunun 02.08.2001 tarih ve 2849 sayılı kararı doğrultusunda, Bayındırlık ve İl Müdürlüğünce hazırlanan keşif üzerinden 17.08.2001 tarihinde 25.760.253.183 TL bedelle ihale edilerek onarımına başlanmıştır. Sözleşme gereği 25.09.2001 tarihinde teslimi yapılacaktır.

Bu yapı önce yakınındaki askerlik dairelerinin mübaya işlemleri için kullanılmış, daha sonra Belediye Turizm Bürosu olarak hizmet görmüştür. Bugün Kayseri Büyükşehir Belediyesi'ne ait olan KAYMEK ofisi olarak kullanılmaktadır.

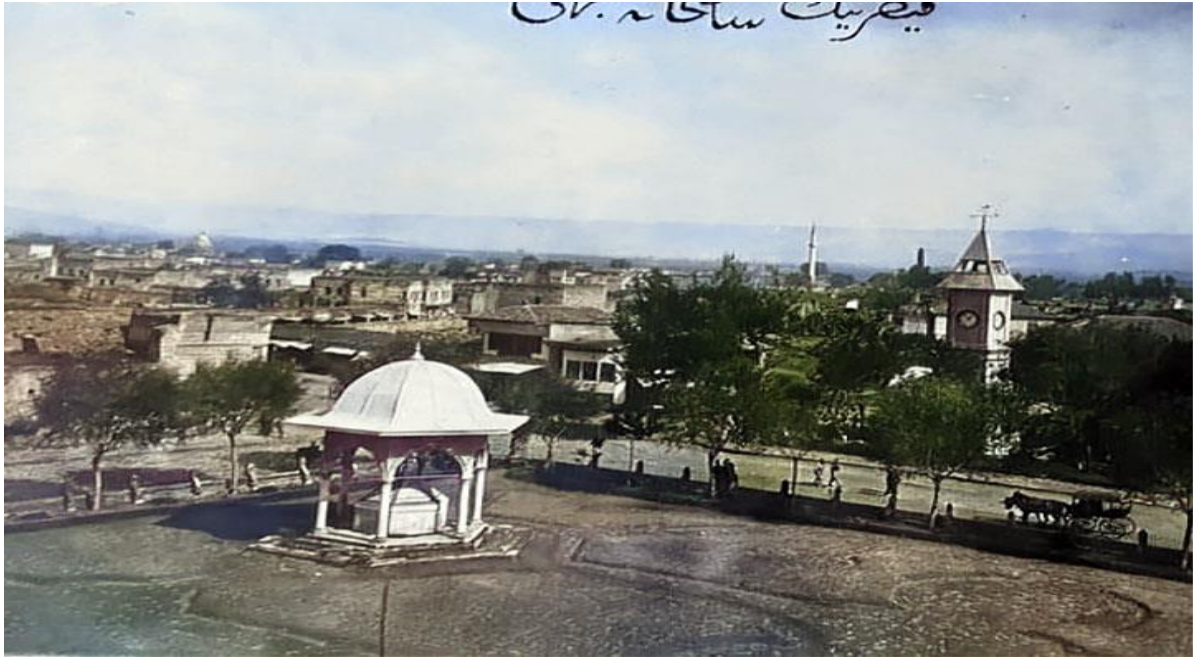
FAYDALANILAN KAYNAKLAR:

- 1) Özmerdivenli Yusuf Kayseri Lisesi 100. Yıl Şeref Belgeseli Cilt 1,2,3 Ankara 1997
- 2) Özmerdivenli Yusuf, Kayseri'nin Ulu Çınarı Kayseri Lisesi Tarihi Cilt 1,2. Kayseri 2023
- 3) Çayırdağ Mehmet Kayseri Kültür, sayı 2 Mayıs 1981
- 4) Kayseri Kültür Varlıkları Envanteri, İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü yayını Kayseri 2013
- 5) Çelebi Ömer, Atatürk Kayseri de Ankara 1973
- 6) Anadolu Saat Kuleleri, Doç. Dr. Hakkı Acun Ankara 1994
- 7) Sabah Gazetesi 21 Ağustos 2013
- 8) Kayseri Hakimiyet Gazetesi 14.09.2001
- 9) Kayseri Atatürk Evindeki fotoğraflar.

TARİHİ KAYSERİ SAAT KULESİ'NİN 118 YILLIK DÖNEİNDEN ÇEŞİTLİ KARELER

Tarihi Kayseri Saat Kulesi'nin 1906 yılında yapılışını kapak konusu seçen dergi.

Cumhuriyet Meydanında Şehzade Çeşmesi'nin olduğu yıllarda Saat Kulesi

1930'lu yıllarda Kayseri Saat Kulesi ve çevresi.

Valilik Binası ve Saat Kulesi (1951)

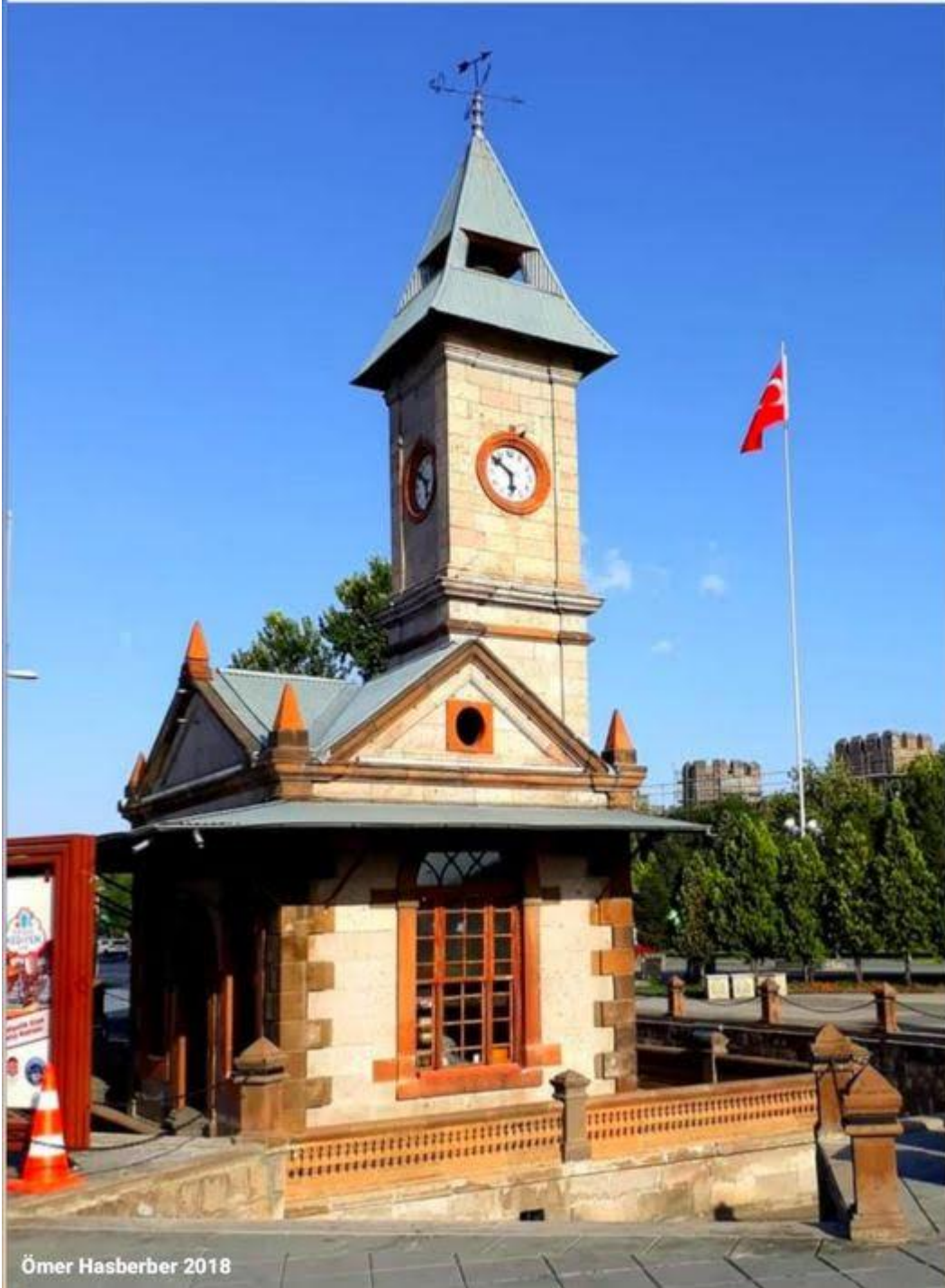

Kayseri Saat Kulesi Ulu Önder Atatürk'ün anıtı ile bir başka güzel.

Kayseri Lisesi gibi Kayseri'nin sembollerinden; zamanın beyaz gülümseyişi akbaşlı,yüceden yüce Erciyes'e sırtını dayamış haliyle Saat Kulesi bir başka güzel.

Tarihî Saat Kulesinden..Ağustos 2018

Ömer Hasberber 2018

Kale, Saat Kulesi Bürüngüz camii üçü birlikte ve Erciyes dağı ile son yıllardaki muhteşem görüntü.